
Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola

---

Vezetője:

Prof. Dr. Jakab Éva egyetemi tanár, az MTA doktora

„A SOROK KÖZÖTT ÉLVE”

jóléti rendszerek és jogalkotási folyamatok a fogyatékkal élő személyek
támogatásában Magyarországon

(doktori értekezés tézisei)

Témavezető:

Prof. Dr. Homicskó Árpád Olivér
egyetemi tanár

Készítette:

Birinyi Márk

2025.

1. A kitűzött kutatás felvázolása

A disszertáció kiindulópontja az a felismerés, hogy a fogyatékoság mint társadalmi jelenség olyan összetett valóságot képez, amelyet sem a jogtudomány, sem a társadalompolitika, sem a teológiai-antropológiai megközelítések önmagukban nem képesek átfogóan értelmezni. A fogyatékoság a modern társadalmakban egyaránt jelent kulturális konstrukciót, jogi kategóriát, intézményi működésmódokat, társadalmi attitűdöket és személyes élettapasztalatokat. E sokrétegű jelenségkör egymást kölcsönösen meghatározó dimenziók rendszere, amelyben az emberi méltóság, az autonómia, a közösségi részvétel, a társadalmi igazságosság és a jóléti állam működése egyszerre kap szerepet. A disszertáció ezért nem egyetlen tudomány eredményeire épít, hanem olyan interdiszciplináris kutatási stratégiát alkalmaz, amely a jogdogmatikai elemzést, a fogyatékoságtudomány elméleti kereteit, a demográfiai–empirikus vizsgálatokat és a református teológiai-antropológiai nézőpontot egységes szerkezetbe rendezi.

A kutatás abból az alapvető felismerésből indul ki, amelyet Hoffman István tömören így fogalmaz meg: „a jogtudomány a fogyatékoságtudomány szolgálóleánya” – *Ancilla iuris*.¹ Ez a tétel arra világít rá, hogy a jog nem önmagában létező rendszer, hanem a társadalom által teremtett, annak attitűdjeit és értékeit visszatükröző struktúra. A fogyatékoság jogi és intézményi kezelése így csak akkor érthető meg, ha feltárjuk a mögötte húzódó kulturális, társadalmi és történeti narratívákat. A dolgozat célja ennek az összetett viszonyrendszernek a rekonstruálása: hogyan hat egymásra a fogyatékoság kulturális jelentése, a jogalkotás normatív logikája, a jóléti állam támogatási rendszere és a vallási–szimbolikus értelmezési tér.

A kutatás céljai és elméleti kiindulópontjai

A disszertáció **első, alapvető célkitűzése** annak bemutatása, hogy a fogyatékoság értelmezése miként alakult a történelem során, és e jelentésmódosulások hogyan tükröződnek a jogi szabályozásban és a mai intézményi gyakorlatokban. A dolgozat a

---

¹ HOFFMAN István, *A jogtudomány mint a fogyatékoságtudomány „szolgálóleánya”*: *Jogtudományi kutatások a fogyatékoságtudomány komplex vizsgálatának szolgálatában*, CARISSIMI, VII(2016)/4, 10–11.

fogalom történeti ívét az antik devianciafogalomtól a középkor spirituális értelmezésein, majd a modernitás biomedikális fordulatan keresztül egészen a társadalmi és emberi jogi modellekig követi végig. E kutatási célhoz kapcsolódik az első hipotézis (H1), miszerint a jogrendszer adaptív módon reagál a fogyatékoságról alkotott társadalmi konstrukciók változására, és a jelentésmódosulások a jogi kategóriákban, a jogosultsági szabályokban és az állami felelősség felfogásában is kimutathatók. E hipotézis alapján a kutatás arra törekszik, hogy a fogyatékoság fogalmának történeti változásait a jogi normák átalakulásával összefüggésben értelmezze.

A dolgozat **második nagy célja** az életút-szemléletű vizsgálati keret kialakítása. A fogyatékosággal élő személyek helyzetét nem lehet csupán pillanatnyi állapotként látni: az életút egyes szakaszaiban megjelenő szükségletek, átmenetek, támogatási hiátusok és lehetőségek döntően befolyásolják a méltósággal élhető élet kibontakozását. A disszertáció ezért nem egy-egy ellátástípust vizsgál, hanem hét nagy életkori szakasz mentén elemzi a szociális biztonsági rendszer működését. Ez adja alapját a második hipotézisnek (H2), amely szerint a jóléti és szociális biztonsági rendszer hatékonysága attól függ, mennyire képes differenciáltan követni a fogyatékoság életkori és élethelyzeti dinamizmusát. A dolgozat életút-alapú elemzése rávilágít arra, hogy az ellátórendszer töredezett, átjárhatósága korlátozott, és éppen azok az életszakaszok a legsebezhetőbbek – például a korai gyermekkor vagy a fiatal felnőttkor átlépése –, ahol a támogatások hiánya hosszú távú hátrányokat eredményez.

A kutatás **harmadik alapvető célja** a CRPD normatív és gyakorlati hatásának feltárása. A 2007-es ratifikáció mérföldkő a magyar fogyatékoságpolitikában, ugyanakkor a disszertáció azt vizsgálja, hogy az elméleti normadogmatikai váltás mennyiben jelentett tényleges szemléleti és intézményi átalakulást. E kérdéshez kapcsolódik a harmadik hipotézis (H3): a CRPD által bevezetett autonómiaközpontú emberi jogi paradigma a magyar jogalkalmazásban csak részlegesen és ágazatonként eltérően érvényesül. A kutatás a CRPD Bizottság 2017-es és 2022-es záró észrevételeire, valamint ombudsmani jelentésekre támaszkodva kimutatja, hogy a jogi normák és a gyakorlati megvalósulás között jelentős szakadék húzódik meg – különösen az önálló életvitel, a cselekvőképesség, az inkluzív oktatás és a közösségi szolgáltatások területén.

Az interdiszciplináris kitekintés normatív jelentősége²

A disszertáció **további céljai közé tartozik** a vallási–teológiai keretek bevonása a fogyatékoság értelmezésébe. A református teológiai antropológia – különösen az imago Dei, az interdependencia és a befogadó közösség fogalmai – olyan értelmezési horizontot kínálnak, amely radikálisan átformálhatja a társadalmi részvételről és a méltóságról alkotott képünket. Ez vezet a negyedik hipotézishez (H4), amely szerint a református teológiai és intézményi gyakorlatokban megjelenő partneri szemlélet képes erősebb inklúziót létrehozni, mint a paternalista ellátási logikák. A disszertáció külön fejezetben vizsgálja Juhász Zsófia teológiai örökségét, a Református Szeretetszolgálat diakóniai gyakorlatát és az egyházi intézményrendszer befogadó potenciálját.

A kutatás **ötödik célkitűzése** a támogatott lakhatás és más közösségi alapú szolgáltatási formák inkluzív hatásának vizsgálata. A disszertáció az intézményi férőhely-kiváltás folyamatát nem csupán szakpolitikai programként, hanem mélyebb társadalmi és kulturális átalakulás részeként értelmezi. Ehhez kapcsolódik az ötödik hipotézis (H5): a közösségi alapú ellátások önmagukban nem garantálják az inklúziót; a valódi társadalmi részvétel feltétele a szakmai kultúra, a közösségi jelenlét és a kapcsolatiság megerősödése.

A cím értelmezése – „A sorok között élve”

A disszertáció címe az elemzés egészének metaforája.³ Arra utal, hogy a fogyatékosággal élő személyek élete gyakran nem a jogszabályokban megrajzolt rendben, hanem a jogi és intézményi struktúrák közötti hézagokban, „a sorok között” szerveződik. Az értekezés bemutatja, hogy a formális jogi keretek, bár szükségesek, nem képesek maradéktalanul leképezni az élethelyzetek valóságát. A fogyatékosággal élő emberek sokszor éppen azokban a rezdülésekben élik meg a méltóság vagy méltatlanság tapasztalatát, amelyek a normák szintjén láthatatlanok maradnak: az intézményi kommunikációban, a szolgáltatásokhoz való hozzáférés apró döntéseiben, a szakemberekkel és közösségekkel való interakciókban.

---

² TOBAK Orsolya, *A fogyatékoság fogalmának megjelenése a különböző korokban, és tudományterületeken.*, Acta Sana, IV(2009)/1, 15–19.

³ REVILLARD Anne, *Fragile rights: disability, public policy, and social change*, Bristol, UK, Bristol University Press, 2023. (Law, society, policy)

A disszertáció ezért azt vizsgálja, hogy ebben a láthatatlan térben hogyan jelenik meg az ember, hol érvényesül vagy sérül a méltósága, és milyen módon formálják a fogyatékoságról szóló történeti, jogi, társadalmi és teológiai diskurzusok az életvilágot.

2. Az elvégzett kutatás, vizsgálat, elemzés leírása, a módszer rögzítése és a források számbavétele

A disszertáció kutatómódszertana tudatosan több tudományterület határterületeit kapcsolja össze annak érdekében, hogy a fogyatékosággal élő személyek jogainak, társadalmi pozícióinak, élethelyzeteinek és életútjainak összetett valósága minél árnyaltabban legyen megragadható. A kiinduló felismerés az, hogy a fogyatékoság jelensége nem írható le egyetlen tudomány logikájával: meghatározza a jogi szabályozás és jogalkalmazás rendszere, befolyásolja a társadalmi környezet és intézményi gyakorlat, alakítja a történeti–kulturális hagyomány, és mindezek mellett szervesen beágyazódik a vallási–teológiai értelmezésekbe is. Ebből következően a kutatás három nagy módszertani pillére egymásra épülve vizsgálja a fogyatékoság összetett valóságát: a doktrinális jogtudományi elemzés, a komparatív–társadalomtudományi kutatás és az empirikus, kvantitatív vizsgálat együtt adja a dolgozat interdiszciplináris keretét.

Doktrinális jogi elemzés⁴

A kutatás egyik legfontosabb dimenziója a jogi normák és azok fejlődési ívének elemzése volt. A vizsgálat arra irányult, hogy a fogyatékosággal élő személyek jogai hogyan jelennek meg a magyar jogrendszerben, milyen történeti rétegek és értelmezési hagyományok húzódnak meg a szabályozás mögött, és a hazai jogalkotás miként viszonyul a fogyatékoság emberi jogi modelljéből fakadó elvárásokhoz. E célból a dolgozat áttekintette az Alaptörvény alapjogi rendelkezéseinek releváns részeit, különösen az emberi méltósághoz való jog, az esélyegyenlőség, a szociális biztonság és a hátrányos megkülönböztetés tilalmának értelmezési horizontjait. Ugyancsak részletes vizsgálat tárgya volt a fogyatékosággal élő személyek jogairól szóló 1998. évi XXVI. törvény, amely a hazai

---

⁴ *Empirikus jogi kutatások: paradigmák, módszertan, alkalmazási területek*, szerk. JAKAB András, SEBŐK Miklós, Budapest, Osiris Kiadó : MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont, 2020. (Osiris tankönyvek)

szabályozás egyik sarokpontjaként a szemléleti fordulatok és jogpolitikai változások lenyomata is egyben.

A kutatás részletesen tárgyalja a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló törvény jogosultsági feltételeit, életkori kategóriáit, ellátási típusait és területi különbségeit, valamint a cselekvőképesség szabályozásának átalakulását a modern jogelmélet fényében. Külön figyelmet kapott a támogatott döntéshozatal hazai bevezetése, a Polgári Törvénykönyv és a 2013. évi CLV. törvény fényében, mint a CRPD 12. cikkének egyik leglényegesebb implementációs területe. A disszertáció a deinstitucionalizáció jogi keretrendszerét is részletesen elemzi, különös tekintettel arra, hogy a nemzetközi és hazai joganyag miként viszonyul a nagy intézményi struktúrák kiváltásához, illetve hogyan formálják az uniós fejlesztéspolitikai folyamatok a hazai szolgáltatásfejlesztést.

A doktrinális kutatás sajátossága, hogy az elemzés nem pusztán a jogszabályok szövegére szorítkozik, hanem a normaszövegek értelmezését többszintű összehasonlításban vizsgálja. A CRPD rendelkezései, a Bizottság által kibocsátott értelmező megjegyzések, valamint a 2017-es és 2022-es záró észrevételek (concluding observations) együtt biztosították azt a nemzetközi referenciakeretet, amely lehetővé tette a hazai jogrendszer mélyre ható értelmezését. A vizsgálat kimutatta, hogy a magyar szabályozás több ponton összhangban áll a CRPD elvárásaival, ugyanakkor a gyakorlat szintjén – különösen az önálló életvitel, az inkluzív oktatás, a cselekvőképesség és a közösségi alapú szolgáltatások területén – tartós rendszerszintű eltérések mutathatók ki.

Komparatív és társadalomtudományi elemzés

A kutatás második pillére azt vizsgálta, hogy a fogyatékoság értelmezése miként jelent meg különböző társadalomtudományi, történeti és nemzetközi diskurzusokban, és ezek a diskurzusok milyen hatással vannak a hazai szabályozási és intézményi környezetre. A kutatás áttekintette a fogyatékoság történeti narratíváit, a korai, stigmatizáló kategóriáktól a modernitás biomedikális modelljén át a társadalmi és emberi jogi megközelítésekig. E folyamatban különös jelentőséggel bír az a szemléleti fordulat, amely a fogyatékoságot már nem az egyén deficitjeként, hanem a társadalmi és környezeti tényezők kölcsönhatásaként értelmezi.

A komparatív kutatás nemcsak elméleti, hanem gyakorlati összefüggéseket is vizsgált: az ENSZ, az Európai Unió, az Európa Tanács, a WHO és más nemzetközi szervezetek ajánlásai, jogi dokumentumai és szakpolitikai keretei azt mutatják, hogy a CRPD végrehajtása világszerte hasonló dilemmákat vet fel. A disszertáció feltárja más országok tapasztalatait is – különösen a támogatott döntéshozatal, az intézményi kiváltás és az inkluzív oktatás területén –, amelyek tanulságai a hazai problémák értelmezését is új megvilágításba helyezik.

A kutatás sajátos és innovatív vonása, hogy a társadalomtudományi és jogelméleti kereteket a református teológiai–antropológiai értelmezésekkel kapcsolja össze. A humanitás, az imago Dei, az interdependencia és a befogadás teológiai fogalmai olyan erkölcsi és társadalomfilozófiai horizontot alkotnak, amely képes újragondolni a fogyatékossgal élő emberekről való gondolkodás intézményi kereteit. A dolgozat rámutat, hogy az egyházi intézmények működésében és a közösségi gyakorlatokban megjelenő befogadó attitűdök nem csupán szimbolikus jelentőséggel bírnak, hanem ténylegesen formálják a társadalmi integrációt és a szolgáltatások minőségét.

Kvantitatív és empirikus vizsgálatok⁵

A kutatás harmadik pillérét az empirikus adatelemzés adja, amely a hazai demográfiai viszonyokat és a fogyatékossgal élő népesség társadalmi helyzetét a KSH 2011-es és 2022-es népszámlálási adatbázisain keresztül vizsgálja. Ez a dimenzió lehetővé tette annak feltárását, hogy a fogyatékossgal élő emberek milyen társadalmi csoportokba rendeződnek, milyen területi egyenlőtlenségek jellemzik helyzetüket, és hogyan alakul az iskolázottságuk, gazdasági aktivitásuk és foglalkoztatási struktúrájuk. Az adatok egyértelműen jelzik, hogy a formálisan létező jogok gyakorlati érvényesülése számos akadályba ütközik: a foglalkoztatási ráta alacsony, az átmenetek (pl. oktatásból a munkába) törékenyek, és jelentős a területi differenciáltság a szolgáltatásokhoz való hozzáférésben. A kvantitatív eredmények a jogi és társadalomtudományi elemzésekkel együtt olyan átfogó képet rajzolnak a fogyatékossgal élő személyek helyzetéről, amely egyszerre támaszkodik normatív elvárásokra és az empirikus valóság adataira. A két dimenzió összevetése teszi láthatóvá, hogy a jogi szabályozás és a társadalmi működés gyakran eltérő logika szerint

---

⁵ <https://nepszamlalas2022.ksh.hu/>, é. n.

szerveződik, és a tényleges jogérvényesítés hiányosságai sok esetben a rendszerszintű egyenlőtlenségek következményei.

A források rendszerezett bemutatása

A disszertáció forrásbázisa rendkívül széles és sokszínű. A kutatás támaszkodik a nemzetközi jogi dokumentumokra – mindenekelőtt a CRPD-re, annak értelmező irataira és a Bizottság záró észrevételeire –, valamint az Európai Unió, a WHO, az ILO és az OECD szakpolitikai anyagaira. A hazai jogforrások szintén meghatározó jelentőségűek: az Alaptörvény, a Polgári Törvénykönyv, a 1998. évi XXVI. törvény, a Szt., a köznevelési joganyag, a foglalkoztatáspolitikai szabályok és az ezekhez kapcsolódó végrehajtási rendeletek mind hozzájárulnak a vizsgált kérdések mélyebb megértéséhez.

Fontos kutatási réteget képeznek az ombudsmani jelentések (kiemelten az AJB-2618/2012; AJB-4832/2012; AJB-5360/2012), amelyek a fogyatékossgal élő személyek jogainak gyakorlatban tapasztalható sérelmeit dokumentálják. A tudományos szakirodalom a fogyatékossgtudomány, a jogelmélet, a szociálpolitika és a teológiai antropológia széles spektrumát felöleli, különös tekintettel a hazai és nemzetközi fogyatékossgtudományi diskurzusok alakulására.

A források sokrétegűsége lehetővé tette, hogy a kutatás ne csupán jogszabályokat és elméleti kereteket vizsgáljon, hanem a fogyatékossgot mint társadalmi és kulturális jelenséget összetett módon értelmezze. A disszertáció ezzel egy olyan interdiszciplináris módszertani megközelítést hoz létre, amely képes hidat képezni a jogi normák és a mindennapi valóság között, és amely a fogyatékossgjog hazai fejlődéséhez új tudományos alapokat biztosít.

3. Az új tudományos eredmények tézisszerű összefoglalása

A disszertáció új tudományos eredményei abban a tudományos térben rajzolódnak ki, ahol a fogyatékossg jogi, társadalmi, teológiai és intézményi értelmezései nem különálló megközelítések, hanem egymást kölcsönösen formáló és értelmező rendszerek. A kutatás egyik legátfogóbb hozzájárulása annak bizonyítása, hogy a fogyatékossg nem statikus állapot, nem pusztán biológiai vagy orvosi kategória, hanem olyan társadalmi és kulturális konstrukció, amely történeti rétegződésében és mindennapi megjelenésében egyaránt mélyen átpolitizált, normatív és értéktelített. A dolgozat rávilágít, hogy a jogrendszer nem külső szemlélője ennek a folyamatnak, hanem alakítója és terméke is: a fogyatékossghoz

kapcsolódó társadalmi narratívák és attitűdök közvetlenül visszahatnak a jogi kategóriákra, amelyek viszont saját normatív erejük révén tovább formálják a társadalmi percepciót.

Ez az **összefüggés adja az első hipotézisre (H1)** adott válasz lényegét: a dolgozat kimutatja, hogy a fogyatékoság társadalmi és kulturális jelentéseinek módosulása valóban adaptív változásokat indít el a jogrendszerben. A történeti elemzés igazolja, hogy a magyar fogyatékoságjogi keretek – a klasszikus gondnoksági rendszertől a 1998. évi XXVI. törvényen át a modern, emberi jogi szemléletig – mind újabb és újabb társadalmi önértelmezésekhez kapcsolódva alakultak. A disszertáció új eredménye, hogy mindezt koherens, több tudományterületet integráló mintázatban teszi láthatóvá, és megmutatja: a jogi kategóriákban bekövetkező változások mögött kimutatható társadalmi és kulturális logikák húzódnak.

A **kutatás második, szintén újszerű hozzájárulása** az életút-szemléletű megközelítés tudományos alkalmazása. A dolgozat részletesen feltárja, hogy a fogyatékosággal élő személyek életében megjelenő töréspontok – a korai diagnózis hiánya, a köznevelési rendszerből való kilépés, a felnőtt szolgáltatásokba való átmenet, a munkaerőpiacról való kiszorulás vagy az időskori gondoskodás kérdései – nem elszigetelt problémák, hanem egymást erősítő rendszerszintű sérülékenységek. A kutatás válasza a második hipotézisre (H2) egyértelmű: az életút vizsgálata alapján kimutatható, hogy a magyar szociális biztonsági rendszer nem képes teljes körűen követni a fogyatékosággal élő emberek életkori sajátosságait és változó szükségleteit. A formai jogosultságok ellenére a rendszer nem életútba rendezett struktúrát alkot, hanem széttöredezett szolgáltatási mezők halmazát, amelyben a legjelentősebb hiányok mindig az átmeneti szakaszokban mutatkoznak meg. A dolgozat újdonsága, hogy mindezt nemcsak jogi és szakpolitikai elemzéssel, hanem demográfiai adatokkal és intézményi gyakorlatok vizsgálatával is alátámasztja.

A **kutatás harmadik, normatív jelentőségű eredménye** a CRPD hazai implementációjának komplex értékelése. A dolgozat a nemzetközi emberi jogi normák és a magyar jogalkalmazás közötti távolságot – különösen az önálló életvitel, a cselekvőképeség, a támogatott döntéshozatal és a közösségi szolgáltatások területén – részletesen feltárja. A harmadik hipotézis (H3) így nem csupán igazolást nyer, hanem empirikus és jogösszehasonlító érvekkel válik megerősítetté: a CRPD által megkövetelt paradigmaváltás a magyar jogrendszerben csak részleges és ágazonként eltérő mélységű megvalósulást eredményezett. A kutatás újdonsága, hogy a CRPD Bizottság 2017-es és

2022-es ajánlásait nem pusztán hivatkozza, hanem azok elemzése alapján új, a monitorozási folyamatot átfogó módszertani keretet javasol, rámutatva, hogy a normák szintjén vállalt kötelezettségek gyakran nincsenek összhangban a mindennapi gyakorlatokkal, a szakemberképzés színvonalával és a szolgáltatások tényleges működésével.

A **disszertáció negyedik új tudományos eredménye** a teológiai–antropológiai szemlélet beemelése a fogyatékoság társadalmi és jogi értelmezésének terébe. A dolgozat bemutatja, hogy a református teológiai gondolkodás – különösen az imago Dei, az interdependencia és a közösségi felelősség fogalmai – milyen új megvilágításba helyezik a társadalmi inklúzió fogalmát. A kutatás válasza a negyedik hipotézisre (H4) világos: az egyházi intézmények teológiai-antropológiai kerete képes olyan befogadó gyakorlatokat létrehozni, amelyek túlmutatnak a szekuláris szociálpolitikai standardokon, és az emberi méltóság olyan értelemben vett közösségi megélését teszik lehetővé, amely a hazai fogyatékoságügyi diskurzusban eddig háttérben maradt. A dolgozat újdonsága abban áll, hogy ezt a keretet nem elvont teológiai értelemben, hanem gyakorlati szociális és diakóniai gyakorlatokon keresztül értelmezi, kimutatva, hogy a teológiai alapállás ténylegesen képes átalakítani intézményi működéseket.

A **kutatás ötödik jelentős eredménye** a támogatott lakhatás és a közösségi alapú szolgáltatások normatív és gyakorlati újraértelmezése. A dolgozat válasza az ötödik hipotézisre (H5) egyértelmű és empirikusan is alátámasztott: a fizikailag közösségi környezetbe áthelyezett lakhatási forma önmagában nem hoz létre valódi inklúziót. A társadalmi részvétel feltétele a kapcsolatiság, a közösségi jelenlét és a szakmai kultúraváltás – vagyis annak felismerése, hogy a közösségi lakhatás nem egyszerűen kisebb intézmény, hanem eltérő működési, etikai és szemléleti logikát kíván. A kutatás ennek megfelelően új, normatív elméleti keretet fogalmaz meg: a támogatott lakhatás akkor válik méltóságalapú szolgáltatássá, ha a gondozási logika helyét a partnerség, a részvétel és az autonóm döntéshozatal struktúrái veszik át.

Összességében a disszertáció új tudományos eredménye abban ragadható meg, hogy a fogyatékoságot nem egyetlen diszciplína kereteiben értelmezi, hanem olyan interdiszciplináris rendszerben, ahol a jogi normák, a társadalmi attitűdök, a teológiai jelentéstartalmak és az intézményi működés egymásra vetítve mutatják meg a fogyatékoság valóságát. A dolgozat megnyit egy új, integrált kutatási irányt a hazai fogyatékoságügyi jog- és társadalomtudomány számára: olyan elméleti és normatív alapokat teremt, amelyek

képesek támogatni a jövőbeli szakpolitikai, intézményi és társadalmi döntéshozatalt, és hozzájárulnak a fogyatékossgal élő személyek méltóságának és társadalmi részvételének erősítéséhez.

4. a doktorjelölt teljes publikációs jegyzéke, elkülönített módon sorolva fel az értekezés témakörében írt és egyéb publikációkat

Doktori értekezésem témájához kapcsolódó publikációk (MTMT-ben regisztrált művek)

- Birinyi Márk; Nagy Zita Anikó: Szociális professzió a mindennapi gyakorlatban. in.: Szociális és egészségtudományi alapismeretek: Károli Junior Akadémia. Budapest, Magyarország: Károli Gáspár Református Egyetem, L'Harmattan Kiadó (2023)
- Birinyi Márk: A gyermeki jogok a digitális környezetben. MAGYAR REFORMÁTUS NEVELÉS: REFORMÁTUS PEDAGÓGIAI SZAKLAP 2025/1 pp. 43-50. , 8 p. (2025)
- Antalóczy Péter; Birinyi Márk: A szociális munka etikai kihívásai a Covid-járvány idején. SZOCIÁLPOLITIKAI TÜKÖR 3 : 1-2 pp. 209-218. , 10 p. (2021)
- Birinyi Márk: A Magyarországi Református Egyház szerepvállalása a fogyatékossgal élő személyek támogatásában. in.: Másként tekinteni rá: A „Közös nyelvünk a szeretet” című fogyatékossgai szakmai nap előadásainak anyaga. Révkomárom: A Szlovákiai Református Keresztyén Egyház Diakóniai Központja, pp 7-21 (2025)
- Birinyi Márk, Czibere Károly: Spiritualitás a fogyatékos személyek segítésében. Máltai Tanulmányok: a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Tudományos Folyóirata 3: 1 pp. 25-38., 14 p. (2021)
- Birinyi Márk, Homicskó Árpád: The Child Protection Policy of the Reformed Church in Hungary. in.: Religion and Children's Rights. Miskolc-Budapest, 2025. pp. 223-239
- Birinyi Márk: Isten előtti lét. in: Gyökössy Endre életművének díszkiadása. Szent Gellért Kiadó - Református Szeretetszolgálat (2025)

Közlésre jóváhagyott publikáció:

- Birinyi Márk: Digitális támogató technológiák a fogyatékossgal élő személyek társadalmi részvételének és önállóságának elősegítése. (megjelenés alatt 2026. március)
- Birinyi Márk: A fogyatékossgal élő személyek jogainak érvényesülése az alapvető jogok biztosa tevékenységének tükrében. (megjelenés alatt 2026. január)

MTMT-ben regisztrált egyéb publikációk:

- Bálicity Csaba, Birinyi Márk, Szőcs Andor, Zoller Katalin: Az egyetem és az európai integráció: Gellner, Wittgenstein és Malinowski esete a Bologna-folyamattal. EDUCATIO (1216-3384 1419-8827): 2011/4 pp 472-481 (2011)
- Birinyi Márk: A diakóniai képzés fordulópontjai. In: Méhes Balázs (szerk.) *Lelki arcunk : Tanulmányok Szenczi Árpád hatvanadik születésnapja alkalmából* Budapest: Károli Gáspár Református Egyetem, L'Harmattan Kiadó, pp 75-89 (2016)
- Birinyi Márk: A foglalkoztatáspolitikai kihívásai a harmadik évezred küszöbén. In: Nagy István (szerk.) *„Tová lett a délibáb” : a Főiskola tanárainak tanulmányai Nagykovács: Károli Gáspár Református Egyetem Tanítóképző Főiskolai Kar, pp 192-200 (2010)*
- Birinyi Márk: Régi-új program a felsőoktatási rendszerben. In: Bárdos Jenő, Kis-Tóth Lajos, Racsó Réka (szerk.) *Változó életformák - Régi és új tanulási környezetek.* (2013)
- Birinyi Márk, Szőcs Andor: Investing in the future - the connections between learning and work. In: Kozma T., Bernáth K (szerk.) *Higher Education in the Romania-Hungary Cross-Border Cooperation Area Oradea: Partium Press, Debreceni Egyetem Felsőoktatási Kutató és Fejlesztő Központ (CHERD), pp 153-169 (2012)*
- Birinyi Márk, Szőcs Andor: A szakképzés értelmezése a nemzetközi regionális vizsgálatoknál: XII. Országos Neveléstudományi Konferencia. In: Benedek András, Tóth Péter; Vedovatti Anildo (szerk.) *A munka és nevelés világa a tudományban (2012)*
- Antalóczy Péter, Birinyi Márk: A genderforradalom utópiája. in.: *Kommentár. 2022/1 pp. 31-45. (2022)*
- Birinyi Márk, Czibere Károly, Bartha Katalin, Szirák Sára (szerk.): *A Kárpát-medence református missziói és diakóniai címtára. Református Szeretetszolgálat (2024)*
- Birinyi Márk, Szabó Diána: A marginális helyzetben lévő ifjúsági csoportok iskoláztatási esélye. In: Nagy Á.; Székely L. (szerk.) *Másodkézből: Magyar ifjúság, 2012 Budapest: Ifjúságügy Szakértőinek Társasága Alapítvány, pp 149-174 (2014)*
- Birinyi Márk, Györgyi Zoltán, Szőcs Andor: A szakmai képzés regionális vetületei. In: Andl Helga; Molnár-Kovács Zsófia (szerk.) *Iskola a társadalmi térben és időben*

2011-2012 : II. kötet Pécs, Pécsi Tudományegyetem BTK Neveléstudományi Intézet
„Oktatás és Társadalom" Neveléstudományi Doktori Iskola, pp 200-210 (2013)